

Postin kielletyt lähetykset – Itellan asekielto-missio 2012?

Itella Posti on 29.12.2011 tiedottanut seuraavaa:

"Aseiden ja niiden osien lähettäminen postitse kiellettyä"

"Kyseessä on ennen kaikkea Itella Postin oma turvallisuuslinjaus. Lain määrittelemien ja käytössämme olevien valvontamenetelmien rajallisuuden vuoksi olemme päätyneet ratkaisuun."

"Tarkennetut listat kielletyistä tuotteista julkaistaan Postin verkkosivuilla 2.1.2012."

Näitä uusia toimitusehtoja ei ollut kysyttäessä saatavilla 2.1.2011 Itellan postin toimipisteistä.

Itellan kielletyt lähetykset sivulla olevassa listassa kerrotaan että kokonaan kiellettyjä ovat:

"Aseet, ilma-aseet, ase- ja räjähdysainejäljennökset (kielto kattaa aseet, lukot, lippaat, patruunat, vaimentimet ja niitä vastaavat osat sekä kaasupistoolit ja kaasupanosten laukaisemiseen tarkoitetut laitteet, ei kuitenkaan optiikkaa, puhdistusvälinesarjoja ja tyhjiä koteloita).", sekä niin ikään erikseen todetaan kiellettyjä olevan myös: "Airsoft-aseet (jos ulkomuotonsa perusteella luokitellaan asejäljennökseksi), Asejäljennökset eli replikat, Kaasupistoolit ja kaasupanosten laukaisulaitteet, lippaat (aseen osa), Patruunat, Piiput (aseen osa), Puiset tukkiosat (aseen osa), Starttipistoolit, Vaimentimet."

Maailman postiliiton yleissopimuksessa näistä vain räjähdysaineet ja niiden jäljennökset sekä näiden kuoret, niiden jäljitelmät tai käyttökelvottomiksi tehdyt räjähtävät laitteet tai taisteluvälineet, ovat sellaisia esineitä, joiden lähettäminen voidaan kieltää ja joita ei kuljeteta perille, eikä anneta vastaanottajalle, eikä myöskään palauteta lähtömaahan. Kiellettyjä asioita ei saa lähettää missään luokassa lähetyksiä.

Mutta takaisin tiedotteeseen, ensimmäisenä asiaan perehtyessä huomio kiinnittyy siihen että tiedote on annettu 29.12.2011 ja tarkentuneet määräykset tulevat voimaan 2.1.2012.

Tiedotteessa mainitaan että "*Tiedotimme asiasta kotimaisille aseliikkeille*", mutta sitä ei kerrottu, koska tämä oli tehty. Kuluttaja-asiakkaita tiedotettiin verkkosivuilla julkaistulla tiedotteella kolme päivää ennen kuin toimitusehtomuutokset astuvat voimaan. Postin toimipisteistä papereilla saatavat toimitusehdot ovat edelleen ne samat ja vanhat.

"Tottahan jokainen postin asiakas menee Itella Posti Oy:n www-sivuille ensimmäisenä tarkistamaan tuoreimmat tarjoukset erilaisten pakettien tai kirjeiden lähettämisestä saatavista posti-bonus pisteistä tai muista posti-bonus eduista. Josko näin uuden vuoden aikaan sinisistä paketeista saisi vaikka 50% alennuksen postimaksuista..."

Asiaa tiedotettaessa on taidettu unohtaa voimassa olevan postilain 41 § pykälän postia koskeva velvoite, jossa ohimennen mainitaan, että toimitusehtojen muutoksista **on tiedotettava vähintään kuukautta ennen niiden voimaan tuloa.**

Tasavallan Presidentin asetus 69/2011 Maailman postiliiton yleissopimuksen ja eräiden muiden sopimusten voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta.

Kohdassa: "Yksityiskohtaiset perustelut, Maailman postiliiton yleissopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön, Osa 1, Kansainvälistä postiliikennettä koskevat yhteiset säännöt", todetaan seuraavaa:

"15 artikla. Lähetykset, joita ei oteta vastaan; Kiellot.

Artiklassa annetaan määräyksiä niistä lähetyksistä, joita ei oteta vastaan. Artikla sisältää kieltoja, joiden tarkoituksena on varmistaa, että kansainvälisessä postiliikenteessä ei kuljeteta esimerkiksi vaarallisia aineita tai eläviä eläimiä. Peruslähtökohtana on, että lähetyksiä, jotka eivät täytä yleissopimuksessa ja toimitusohjesäännöissä mainittuja ehtoja, ei oteta vastaan. Myöskään sellaisia lähetyksiä ei oteta vastaan, jotka on lähetetty vilpillisen toimen seurauksena tai kun tarkoituksena on ollut välttää asianmukaisen ja täyden maksun maksaminen. Poikkeukset artiklan sisältämiin kieltoihin on kuvattu toimitusohjesäännöissä. Lisäksi kaikilla postihallinnoilla on mahdollisuus laajentaa artiklan sisältämiä kieltoja. "

Artiklan 15 kohdassa 1.3 todetaan että kaikilla jäsenmailla tai niiden nimetyillä operaattoreilla on mahdollisuus laajentaa tämän artiklan sisältämiä kieltoja, joita voidaan soveltaa käytäntöön heti, kun ne on sisällytetty vastaavaan kokoelmaan. **Kokoelmalla viitattaneen lainsäädäntöön, eli postilakiin.**

Hallituksen esityksessä (216/2010 vp) todetaan yksityiskohtaisissa perusteluissa: "*Voimassa olevan postipalvelulain 11 §:n 2 momentissa säädetään sellaisista sisällöistä, joiden vuoksi postiyritys voi kieltäytyä vastaanottamasta tai välittämästä kirjelmähetystä. Vastaava säännös sisältyy lakiehdotuksen 40 §:ään sisällöltään muuttamattomana.*" . Postipalvelulaki tunnetaan nykyisin postilakina.

Eduskunta on hyväksynyt ja tasavallan presidentti on allekirjoittamallaan päätöksellä vahvistanut että kyseinen artikla on sisällytetty postilakiin.

Voimassa olevan postilain 40 § pykälässä säädetään siis sellaisista sisällöistä, joiden vuoksi postiyritys voi kieltäytyä vastaanottamasta tai välittämästä lähetystä.

Postilaissa tai Maailman postiliiton yleissopimuksessa ei ole kielletty lähettämästä niitä esineitä, joiden välittämistä Itella Posti Oy on nyt kieltämässä.

Muita Itellan tiedotteessaan esittämiä perusteluja kielloille

Vaarallisten aineiden kuljettamista säännellään vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (719/1994) ja sitaatti: "*Vaarallisella aineella tarkoitetaan ainetta, joka räjähdys-, palo-, tartunta- tai säteilyvaarallisuutensa, myrkyllisyytensä, syövyttävyytensä taikka muun sellaisen ominaisuutensa vuoksi saattaa aiheuttaa vahinkoa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle;*"

Lain 14 §:ssä on yleinen kuljetuskielto, jollei vaarallinen aine ole luokiteltu, pakattu ja merkitty laissa tai asetuksissa määrättyllä tavalla. Edellä mainitussa laissakaan ei siten mainita edes sanan neljänneksellä mitään Itella postin nyt kieltämistä esineistä.

Itellan kielloille ja perusteluille ei ole juridisesti löydettävissä pohjaa kyseisen lain pykälän 3 § kohdan 1) mukaisista aineista, koska nyt kielletyt esineet eivät ole räjähtäviä, tai palo- ,tartunta- tai säteilyturvallisuutensa tai myrkyllisyytensä tai syövyttävyytensä taikka muiden tällaisten ominaisuuksiensa vuoksi sellaisia että ne saattaisivat aiheuttaa vahinkoa ihmisille, ympäristölle taikka omaisuudelle. Kyseisessä laissa ei määritellä kuljetuksessa kiellettäväksi sellaisia esineitä, jotka eivät sisällä edellä mainittuja kriteereitä koskevia aineita, esineitä tai ominaisuuksia.

Itella on vedonnut kieltoja perustellessaan myös IATA:n (International Air Transport Association) lentoliikenteen rajoituksiin.

IATA:n sivulta löytyvässä FAQ (Usein kysytyt kysymykset) esitetään kysymys:

"I am a sporting shooter and need to travel to a competition with my weapon and ammunition. Is there anything I have to observe?"

Tähän on IATA antanut vastauksena seuraavaa:

"Sporting weapons and an amount of ammunition up to 5 kg (11 lb) may be in passenger checked baggage only. The weapon must be unloaded and be in its designated transport box. Please check with the airline you intend to travel on to make necessary arrangements."

IATA:n usein kysytyjen kysymysten vastaukset ovat voimakkaassa ristiriidassa Itellan Posti Oy:n esittämien väittämien kanssa.

Viestinnän luottamuksellisuuden suoja

Perustuslaki pyrkii suojaamaan viestinnän luottamuksellisuuden mediasta riippumatta, koska perustuslain on mahdotonta seurata teknistä kehitystä riittävällä nopeudella, yksilöiden kaikki luottamukselliseen viestintään käytettävät mediat.

Itella on asiakaspalveluvastauksissaan ilmoittanut valvovansa lähetysten sisältöä läpivalaisemalla kirje- ja postilähettyksiä.

Tästä pääsemme siihen, että perustuslakimme mukaan viestinnän suoja on **loukkaamaton** (Perustuslain 10 § pykälä). Lain 10 § pykälän esitöissä mainitaan asiasta, ettei viestinnän muodolla ole merkitystä, vaan kaikki viestintä on suojattua, erityisesti postin toimialalla (ns. kirjesalaisuus). - Tämä viestinnän suojan laeva määritelmällisyys siksi, ettei perustuslain säätämisyjärjestyksessä ehditä seuraamaan kaikkea viestinnän kehitystä.

Itella ei siten voi puuttua perustuslain nojalla säädettyyn yksityisyyden suojaan vetoamalla lakihierarkiassa alempiasteiseen säännökseen, direktiiviin, tai omien sisäisten ohjeidensa tulkintoihin.

Postilaissa, taikka laeissa turvatarkastuksista, ei mainita missään kohden oikeutta järjestelmällisesti tutkia kirjeen tai postilähettyksen sisältöä millään tavalla, joka kajoaa pakkauksen sisältöön. Päinvastoin, turvatarkastus on tehtävä postisalaisuutta rikkomatta. Läpivalaisu on menetelmä, joka puuttuu viestinnän sisältöön perustuslain kieltämällä tavalla, tutkimalla suojatun lähettyksen sisältöä sen selvittämiseksi. Läpivalaiseminen on verrattavissa vastaavaan menetelmään kuin esimerkiksi puheluiden kuunteleminen.

Kummassakaan ei puututa suoraan viestinnän sisältöön mutta niiden sisältö saadaan tietoon puuttumatta itse viestintään.

Tutkiminen postilähetysten sisältöä paketteja rikkomattomalla menetelmällä, kuten läpivalaisu, ei ole sama kuin esimerkiksi huumekoiran suorittama haisteleminen. Huumekoira ei selvitä mitä paketti sisältää, vaan ilmaisee sen ulkopuolelle joutuneista molekyyleistä aistiinsa perustuen lähettyksen pitävän sisällään mahdollisesti kiellettyä ainetta. Jos sisällöstä saadaan pakkauksen ulkopuolinen havainto, vaikkapa radioaktiivisen säteilyn muodossa, on kyseessä asia, joka on kulkeutunut pakkauksen ulkopuolelle, eikä sen havaitseminen millään muotoa ole yrittänyt selvittää lähettyksen sisällön laatua läpivalaisun tavoin.

Itella ei tietysti riko perustuslain luottamuksellisen viestinnän suoja, jos Itella hankkii koulutettuja koiria haistelemaan ampuma-aseita tai niiden osia, tai kouluttaa henkilökuntansa selvännäkijöiksi, selvittämään lähettyksen sisältöä haistelemalla pakkausta tai katselemalla sitä.

Tarkastaako Itella jokaisen lähetetyn kuvamedian, ettei se riko Maailman postiliiton yleissopimuksen kiellettyjen asioiden luettelon kohtaa 2.1.2 (epäsiveelliset tai säädyttömät esitykset)?

Mikäli Itella ei tutki jokaista edellä mainittua medialähetystä, niin millä perusteella postipaketteja sitten voidaan läpivalaista?

Läpivalaisun oikeuttavalla logiikalla Itellan pitäisi tutkia jokainen postin kautta kulkeva media, joka voi sisältää videoita, valokuvia, julisteita, kipsivaloksia, yms. esityksiä, jotka mahdollisesti voivat olla epäsiveellisiä tai säädyttömiä. Jollei näin tehdä, miten on mahdollista kieltäytyä kuljettamasta metallisia aseleluja tai ampuma-aseen tukkeja tai palauttaa ne lähettäjälle?

Takavarikko ja yleiset huomiot

Postilähetysten takavarikointia koskevassa asiassa tulee huomioida pakkokeinolain neljäs luku takavarikoinnin edellytyksistä postilähetysten osalta. Takavarikon saa suorittaa vain pidätykseen oikeutettu viranomainen. **Postivirkamiehellä ei tiettävästi ole pidätysoikeutta.**

Huomiotta ei myöskään voida jättää eduskunnan lausumaa postipalveluista, koska Itellan omintakeinen rajoitus selkeästi heikentää yleisten postipalvelujen laatua ja saatavuutta, varsinkin haja-asutusalueilla, joissa muiden posti- ja/tai kuljetus- sekä logistiikkapalvelujen käyttäminen ei edes ole aina mahdollista. Itella myös kielloillaan rajoittaa aktiivisesti Euroopan Unionin sisämarkkinoilla tapahtuvaa kauppaa, kyseenalaistaen Euroopan Unionin vapaita sisämarkkinoita koskevan lainsäädännön.

Edellä käsitellyn perusteella Itella Posti Oy:llä yleispalveluvelvoitteen velvoittamana, ei ole oikeutta rajoittaa sellaisten esineiden lähettämistä, joiden käsitteleminen ei ole laissa säädeltyä tai kiellettyä.

On havaittavissa, ettei Itella Posti Oy ilmeisesti ole halukas korjaamaan virheellistä tilannetta tai edes vaivaudu perustelemaan kieltojansa voimassa olevalla lakiin, asetukseen, tai muuhun säädökseen perustuvalla juridisella argumentaatiolla. Ainoa perustelu Itellalla on ”musta tuntuu” tasoista argumentaatiota.

Lopuksi voidaan todeta Itella postin omin sanoin:

”Posti ei ole enää entisensä”

Lähteet:

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731

Postilaki 29.4.2011/415

Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta 2.8.1994/719

Pakkokeinolaki 30.4.1987/450

Tasavallan Presidentin asetus Maailman postiliiton yleissopimuksen ja eräiden muiden sopimusten voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta (69/2011)

Laki Maailman postiliiton yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (68/2011)

Hallituksen esitys Eduskunnalle ampuma-aselainsäädännön ja laiksi poliisilain 23 §:n sekä laiksi poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta (HE 183/1997)

Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta 11.6.2004/485

Puinen ampuma-aseen tukki: (kielletty esine Itellan mukaan)

